

Yerbilimlerinde Çağdaşlık

İ. ENVER ALTINLI I.Ü.F.F. Tatbiki Jeoloji Kürsüsü

Önce Avrupa'nın ve sonra da Amerika'nın yeni buluş akımlarına zamanında katılmamanın zararlarını çok çekmiş ulus olarak, bugün artık çeşitli adlanan çağımızın bilim akımlarını önce adapte ve sonra katkıda bulunmak kararıyle benimsemek zorundayız. Bu yolda "kompüter çağı" için yerbilimlerini ilgilendiren bir somut örnek ardından, bir örgütlenmenin gerçekleşmesi yükümlülüğü açıklanacaktır. Uluslararası iş ve güç birliğinde "akranlarla eşitlik" ilkesi gündeldir.

Kaya adı ve kaya anlatımı COGEODATA soruşturmasında 23 püskürük, metamorfik ve tortul kaya numunesi, çeşitli ülkelerdeki 18 jeoloji kurumuna, mikroskopta adlanmaları ve anlatımları için yollanmıştır. Bu 23 numuneden 22 si, enazından 4 başkabaşka adla geri gelmiştir. Eşit kayaya (çakıltası ile tüf ile granofir; amfibolit ile piroksenit ile metagabro; milonitleşmiş granit ile serisitli şist; dolotaşı ile kireçtaşı) değişik adlar verilebilmiştir. Anlatımlar da çok değişik olmuştur, örg plajiyoklastaki anortit %si farklı bulunmuştur.

Adlarda ve anlatımlarda eşitsizlikler, değişik adlama ve sınıflama yüzünden değil de, gözlem yürütme nedeniyledir. Farkların baş nedeni, adlama ve anlatma işlemindedir. Özelliklerin gözlenmesi açısı çok değişiktir. Kimi petrograf lar mineraloji bileşimi, başkaları yapı ve doku, daha da başkaları kökene öncelik vermişlerdir.

Buyüzden bugün, kaya adına dayandırılan jeoloji ve jeokimya verileri, uluslararası değiş için yetkin değildir. Ayrıca, jeoloji yayınları ile haritaları da, bu tutarsızlık nede-

niyle iletişime elverişli değildirler. Bu 2 tutmazlığın giderilmesi yolları aranmaktadır.

Bu örnek, yerbilimlerinde herhangi bir girişimin birkaç yönden bağdaşık yürütülmesi zorunluluğunu belirtmek için önce verilmiştir. Örg mineral ve enerji kaynakları, ulusal jeotermal haber kaynağı, jeotermal güç üretimi için uluslararası veri değiş, jeoloji ve jeoteknik haber biriktirimi ve işlenmesi, veri idaresi, doğal kaynakların geliştirilmesi bilançosu, kaynakların idaresinde kompüter grafları, açınmaların önceden kestirilmesi, jeokimya veriler değiş, öğretim seminerleri, vb için COGEODATA Haber Mektubu'nda özetlerle çözümlere kavuşturulan veya ilerletilen sorunlar, uluslararası işbirlikleri, vb duyurulmaktadır.

Jeoloji yayınları ile jeoloji haritaları baş önemde olduklarından, yurdumuza bir "yerbilimi ekolü" nün gerçekleşmesi, ve zorunlu standart veya standartların, örg rapor ve yayımlarda eşitli düzen, çok güç olan denetim ve düzeltimden önce, kendinden olabilecektir. "Türkiye Ulusal Jeoloji Komitesi" nin halâ kurulmamış olmasına ne denli yakınılsa azdır. Bunun gecikmesi, örg jeorizik, bayındırlık jeolojisi, zemin mekaniği, vb ulusal komiteleri kurulmuş bulunması, kolları olması doğal iken, belki de baş edilemeyecek dağınıklığa yolaçmıştır. İleride hepsinin "Türkiye Ulusal Jeoloji Komitesi" nde toplanması zoru vardır. Nitekim Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği (IUGS), Türkiye'de haberleşecek, öbür ülkelerdeki gibi bir ulusal komite bulamaması yüzünden, yararlı girişimlerine Türkiye'yi katamamıştır. Bu komite, yerbilimleri disiplinlerini derlemeli, ve en önemlisi, yüksek aşamada bir ulusal tutumu benimsemelidir.